

ljenosti za revolucionarnu ideju ili revolucionarni pokret, koje su se u istoriji komunističkog pokreta i KPJ reflektovale dalekosežnije nego mnoga trenutna neslaganja koncepcijske prirode.

No, i takvi propusti zapravo su samo argument više tezi Z. Stipetić da u proučavanju idejnog istorijata jugoslovenskog komunističkog pokreta, uprkos postojanju impozantne literature, treba krenuti od početka, induktivno, da ga neprestano treba preispitivati i provjeravati u kontekstu jugoslovenske nacionalne istorije čiji su idejni tokovi, prvenstveno u sferi nacionalne ideje i konstituisanja nacionalne svijesti, kasnili za Evropom i po nekoliko stoljeća, da bi se evropskom duhu približili tek pojavom generacije intelektualaca rođenih krajem 19. stoljeća i njihovim modelativnim doprinosom razvoju komunističke misli i komunističkog pokreta. U tom smislu, *Argumenti za revoluciju* nesumnjivo su prototipski model, obrazac kritički zasnovane i intonirane historiografske rasprave idejno-istorijskog predmetnog određenja u kojoj su idejno nasljeđe jednog neospornog revolucionarnog individualiteta i čitavog jednog tipa subjekata revolucionarnog, komunističkog pokreta zahvaćeni u optimalnim značenjima i imanentnim svojstvima savremene historiografske nauke. Bilo bi dobro kad bi na identičan način bili predstavljeni idejni portreti V. Masleše, M. Krleže, B. Adžije, O. Keršovanija, M. Pijade, A. Šeremeta i sličnih velikana jugoslovenskog komunističkog pokreta. Vjerovatno bi tada otpale mnoge dileme i nepoznanice oko nerijetko isforsiranih teza o idejnim sukobima među jugoslovenskom komunističkom inteligencijom i potpunoj indiferentnosti KPJ prema idejnim postulatima 3. internacionale, Staljina ili vođstva KPSS. Nažalost, tek tada će biti moguće egzaktno pokazati puteve i modalitete formiranja idejnih uporišta jugoslovenske socijalističke revolucije, njihovog zbivanja u tkivu jugoslovenske nacionalne istorije i revolucionarnog pohoda za njeno istinsko mijenjanje. *Argumenti za revoluciju* Z. Stipetić više su nego uvjerljiv argument takvoj tezi i, zasad, tek djelimično dokazanom kritičkom uvjerenju.

Tihomir Klarić

Miloš Hamović, DOBROVOLJAČKA VOJSKA JUGOSLAVIJE U SA STAVU ORUŽANIH SNAGA NOP-a, Sarajevo, 1983, str. 198.

Iako je u obimnoj historiografskoj literaturi o NOP-u sadržana i nekolicina napisa o Dobrovoljačkoj vojsci (DV), ovo je nesumnjivo prva studija u kojoj je njen istorijat zahvaćen integralno, kako u relacijama imanentne deskripcije, tako i u aspektima statusa u opštoj istoriji NOP-a. No, nezavisno od toga što je već